

بررسی تطبیقی کار اجباری در حقوق کار ایران و

مقاله‌نامه‌های بین‌المللی کار

دکتر مهدی آقاپور
محمدرضا ناصری‌نیا
عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور تبریز، ایران
فارغ التحصیل کارشناسی حقوق، دانشگاه پیام نور تبریز، ایران

چکیده:

ممنوعیت کار اجباری یکی از اصول مهم حقوق بشر است که در اسناد جهانی و منطقه‌ای و همچنین در حقوق موضوعه ایران مورد توجه قرار گرفته است. منع کار اجباری در مواردی مستثنی گردیده است که از جمله آن خدمت وظیفه عمومی، خدمت عمومی جزئی و کار اجباری در مواقع اضطراری است. ضمانت اجرای منع کار اجباری در حقوق ایران خصوصاً در قانون کار، قانون مبارزه با قاچاق انسان و چندی از قوانین دیگر مشخص شده است. در اسناد بین‌المللی نیز در اساسنامه سازمان بین‌المللی کار به آن پرداخته شده است. مواد ۲۲ الی ۳۴ اساسنامه سازمان بین‌المللی کار برای تضمین منع کار اجباری در کشورهای عضو، مقرراتی را پیش‌بینی نموده است اما تضمینات مقرر شده در حقوق موضوعه ایران ثمربخش تر از اساسنامه سازمان بین‌المللی کار هستند، چرا که حکومت با در دست داشتن عناصر لازمه برای کیفر رساندن متخلفین در وضعیت بهتری نسبت به نهادهای بین‌المللی قرار دارد. لذا در این مقاله سعی بر این است تا با روش توصیفی-تحلیلی و مطالعه کتابخانه‌ای، کار اجباری در حقوق کار ایران و مقاله‌نامه‌های بین‌المللی کار را مورد بحث و بررسی قرار دهیم.

واژگان کلیدی: کار اجباری، مقاله‌نامه، حقوق کار، سازمان بین‌المللی کار، اسناد بین‌المللی.

طبقه‌بندی JEL: فقه - حقوق - جزا و جرم‌شناسی - حقوق بین‌الملل - حقوق خصوصی

مقدمه

ر و منع اجبار افراد به کار جزء اصول اولیه حقوق اجتماعی هرگونه حمله به کرامت و ارزش افراد در منشور سازمان و دیگر اسناد حقوق بشری منع گردیده است. عدم اجبار ه کشی از آنها به قدری مهم است که سازمان بین‌المللی سنامه خود به این امر متذکر می‌شود جمهوری اسلامی ر اصول قانون اساسی و برخی از قوانین موضوعه دیگر از س کار به ممنوعیت کار اجباری و بهره کشی از دیگران اشاره و ضمانت اجرای لازم در این زمینه را مشخص نموده توان مثال، بند چهار اصل ۴۳ و بند شش اصل ۲ و اصول ۲۸ قانون اساسی ایران و اسناد بین‌المللی به ویژه اعلامیه یوق بشر مصوب ۱۹۴۸ میلادی و میثاق حقوق مدنی و نیز میثاق حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مصوب ادی منع گردیده و به تاسی از آن، منع اجبار افراد به کار و دیگری و برخورداری همه افراد از حقوق مساوی در ماده ار تصریح شده است، در این رابطه ماده فوق الذکر بیان ساس بند چهار اصل چهل و سوم و بند شش اصل دوم و هم، بیستم و بیست و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ر افراد به کار معین و بهره کشی از دیگری ممنوع و مردم قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ و مانند این‌ها سبب امتیاز نخواهد بود و همه افراد اعم از یکسان در حمایت قانون قرار دارند و هر کس حق دارد ه به آن مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق ست برگزیند. در حمایت از اصول قانون اساسی و حفظ اص و جلوگیری از کار اجباری و بهره کشی از دیگران، در اجبار افراد به کار را مستوجب تعقیب کیفری و مجازات ت. از این رو، ماده ۱۷۲ قانون کار ضمن تأکید بر ممنوعیت ه به هر شکل، برای متخلف علاوه بر پرداخت اجرت المثل نده و جبران خسارت، مجازات حبس معین نموده است.

فکار اجباری

که از عنوان کار اجباری نیز بر می‌آید هرنوع کاری که ل افراد بر آن‌ها تحمیل شود، کار اجباری محسوب می‌گردد. ون‌ها و اسناد بین‌المللی مختلفی به مقوله آزادی کار و کار اجباری پرداخته شده است. اما تعاریفی که ارائه شده ی مبتنی بر مقوله‌نامه ۲۹ بوده و از ارائه تعریف جدید ده‌اند. تنها در پیش نویس‌ها و مباحثات به ذکر برخی از و ویژگی‌های کار اجباری پرداخته‌اند. نخستین تعریفی که

از کار اجباری ارائه گردیده است مربوط به مقوله نامه ۲۹ می‌باشد که در بند ۱ ماده ۲ آن مقرر گردیده است: «در مقوله نامه حاضر اصطلاح کار قهری یا اجباری به کار یا خدماتی اطلاق می‌شود که با تهدید مجازات و بی آنکه شخص ذی نفع به میل و رضای خاطر برای انجام آن داوطلب باشد به وی تحمیل گردد». بنابراین پرداخت دستمزد نمی‌تواند جنبه اجباری بودن را سلب نماید، یعنی اگر کسی را اجبار به انجام کاری نمایند و به وی دستمزد کلانی هم پرداخت کنند باز هم این عمل از نظر حقوقی کار اجباری است (عبادی، ۱۳۷۳: ۳۷).

در حقوق موضوعه جمهوری اسلامی ایران تعریفی از کار اجباری ارائه نشده است. دو ماده‌ای که به مبحث کار اجباری پرداخته‌اند، عبارتند از مواد ۲ و ۱۷۲ قانون کار.

۱-۱- استثنائات منع کار اجباری

همانطور که اشاره شد، آزادی کار و منع اجبار افراد به کاری معین جزو اصول اولیه حقوق اجتماعی افراد بوده است. لذا هرگونه حمله به کرامت و ارزش انسانی بشر در اسناد حقوق بشری منع گردیده است بنابراین هیچگونه جبر و تحمیلی بر افراد برای انجام کاری معین روا نیست. در این راستا، امروزه در قوانین داخلی و حتی عهدنامه‌های بین المللی با اذعان بر ممنوعیت کار اجباری، بنابه دلایل منطقی و متقن مواردی چون خدمت وظیفه عمومی، تعهدات مدنی، کار اجباری به عنوان محکومیت در دادگاه صالح، موارد اضطراری و خدمات عمومی جزئی، از مصادیق کار اجباری مستثنا گردیده‌اند. به این مفهوم است که کار اجباری در این موارد لازم بوده و هرچند مسئله‌ای مغایر با قوانین و مقررات حقوق بشری است، اما چون در آن سود و زیان سایر افراد جامعه در میان است جایز و قانونی می‌باشد. لازم به ذکر است، استثنائات منع کار اجباری فقط برای مدتی موقتی است، آن هم به دو شرط، یکی آنکه کار اجباری منحصراً برای مقاصد عمومی باشد و دیگر آنکه جنبه استثنائی داشته باشد (مظهری و همکاران، ۱۳۹۸: ۶۶).

۲-۱- عوامل سیاسی تأثیر گذار بر کار اجباری و مبارزه با آن

در دادگاه بین‌المللی

پدیده بهره کشی جنسی و یا بردگی و یا کار اجباری و یا برداشت اعضا و جوارح امروزه به یک معضل جهانی تبدیل شده و این قضیه باعث شده که اکثر کشورهای جهان اقدام به تصویب قوانین و اتخاذ تدابیری در زمینه جرم انگاری پدیده قاچاق انسان نمایند (کولیوند و همکاران، ۱۴۰۰: ۱).

مقررات که در جهت حمایت از آنان وضع شده است بی‌خبرند و یا اگرهم نسبت به آن‌ها آگاه باشند با در نظر گرفتن موقعیت کارفرما که در یک وضعیت برتر نسبت به وی قرار دارد جرات شکایت از کارفرما را به جهت عواقب احتمالی ولو در صورتیکه دادگاه به نفع او رای صادر کند راهم ندارد و از سوی دیگر کارگر باتوجه به اینکه از لحاظ مخارج روزمره با مزد دریافتی از سوی کارفرما در قبال کارش گذران عمر می‌کند لذا تاب تحمل هزینه‌های دادرسی را به خود نمی‌دهد و به اصطلاح با وضعیت موجود می‌سازد و می‌سوزد. عاقلانه به نظر می‌رسد که قانونگذار دولت و نقش نهاد بازرسی کار را در روابط کارگر و کارفرما پر رنگ تر کرده و کارفرما را در صورت تخلف در مقابل بازرس کار قرار دهد تا از این طریق وزارت کار طرف شکایت کارفرما باشد. فایده این امر آن است که در این صورت وزارت کار هم از لحاظ اقتصادی ضعیف نیست و هم اینکه اگر حکمی بر علیه کارفرما صادر شود طرف وی کارگر نبوده که بتواند در ادامه روابط خود با کارگر در مقام انتقام برآید. قانون کار جمهوری اسلامی ایران بر جنبه مجازات بیش از پیشگیری تأکید کرده است. تجربه نشان داده است این سیاست اگر ناموفق نبوده حداقل کم اثر بوده است زیرا جلوگیری از یک پدیده ناهنجار، مستلزم تدوین استراتژی کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی است. بنابراین بهتر است برای کارگر در ابتدای استخدام دوره‌های آموزشی برای آشنایی با قوانین و مقررات کار برگزار گردد و همچنین این برنامه برای کارفرما نیز پیش‌بینی شود تا طرفین با آشنایی قبلی از قوانین و مقررات خود را در جایگاه متهم و مجنی علیه قرار ندهند. عمده‌ترین مجازات پیش‌بینی شده در قانون کار ایران برای کارفرمای مجرم، مجازات نقدی است به نظر می‌رسد باتوجه به وضعیت اقتصادی کارفرما این مجازات برای وی زیاد هم سنگین نباشد در نتیجه، ضربه زدن به کارفرما از محل قوت وی، که وضعیت اقتصادی او می‌باشد نمی‌تواند تأثیر به‌سزایی در جلوگیری وی در ارتکاب جرم داشته باشد (نصیری و همکاران، ۱۴۰۱: ۱۴).

۲-۲- میزان انطباق منع کار اجباری در حقوق کار ایران با حقوق بین‌المللی کار

ممنوعیت کار اجباری یکی از اصول مهم حقوق بشر است که در اسناد جهانی و منطقه‌ای و همچنین حقوق موضوعه کشورها مورد توجه قرار گرفته است. به این قاعده حقوق بشری در حقوق موضوعه ایران نیز پرداخته شده است. مصادیق کار اجباری فراوان است لیکن مواردی که امروزه سازمان‌های بین‌المللی بر مبارزه و ریشه کن نمودن آن تأکید می‌نمایند عبارتند از: کار اجباری کودکان، کار اجباری

همچنین عواملی که سبب می‌شوند تا برخی افراد دست به قاچاق انسان برای کار و درآمد داشته باشند عواملی همچون فقر اقتصادی و گسترش آن، وضعیت خانوادگی و نابسامانی‌های آن، فقر فرهنگی، منفعت کلان و سودآور بودن، می‌باشد که بعضی افراد به سبب نداشتن کار و شغل مناسب دست به چنین عواملی می‌زنند و گاهی پیش می‌آید بعضی از افراد ناخواسته و از روی میل باطل در گروه‌هایی عضو می‌شوند که مجبور به انجام کار اجباری می‌شوند که قاچاق انسان یا فروش اعضا و جوارح از امثال آن‌ها می‌باشد.

۲- مسئولیت دولت در قبال تحقق حقوق بنیادین کار در ایران

مسئولیت و پاسخگویی دولت در کنار حاکمیت قانون و دیگر اصول دموکراسی جزء ارزش‌های بنیادین نظام‌های مردم سالار بوده و آنچه که مبنای شناسایی مسئولیت است و اعمال حکومتی را انتظام می‌بخشد، قانون می‌باشد. تأثیر پذیری قوانین داخلی اعم از قانون اساسی و قوانین عادی از معیارها و استانداردهای بین‌المللی که دولت‌ها ملتزم به رعایت آن‌ها گردیده‌اند، حوزه دیگری از مسئولیت ایشان را ترسیم می‌نماید و در این میانه قواعد موسوم به حقوق بشر به جهت خاستگاه طبیعی و فطری‌شان که حتی به زعم عده‌ای در مرتبه‌ای بالاتر از قانون اساسی می‌باشند نیز به نحو ویژه‌ای مسئولیت ساز می‌باشند چراکه مبتنی بر ارزش‌هایی چون حفظ کرامت انسانی، حرمت و آزادی افرادند. حقوق بنیادین کار بر محور حق کار کردن که از بارزترین حقوق و آزادی‌های بشر محسوب می‌شود ناظر به حقوقی اساسی و پایه‌ای در حوزه آزادی کار، آزادی فعالیت صنفی، برابری در دستمزد و منع هرگونه تبعیض، همچنین سن کار و ممنوعیت کار کودکان از دیرباز مورد توجه جامعه جهانی بوده و در سیر تطوّر خود در قالب‌های متفاوتی اهمیت داده شده است (ابدی، ۱۳۸۹: ۳۴۱).

۲-۱- جرم انگاری کار اجباری در قانون کار ایران

قانونگذار کار ایران در فصل یازدهم قانون کار ۱۳۶۹ بیش از ۴۰ مورد را جرم انگاری کرده است و برای آن ضمانت اجرای کیفری پیش‌بینی کرده است اما آنچه مشهود است قانونگذار دولت را به کنار کشیده و فقط کارفرما را مسئول اصلی اجرای قانون کار دانسته و وظیفه خود را تنها به مرحله بعد از بروز تخلف از سوی کارفرما تقلیل داده است. عبارتی قانونگذار وظیفه دولت را فقط مجازات کارفرمای متخلف می‌داند. به نظر می‌رسد این طرز تفکر قانونگذار در جهت حمایت از کارگر درست نمی‌باشد زیرا باتوجه به موقعیت اجتماعی و اقتصادی کارگر که عمدتاً این قشر اجتماعی از بسیاری قواعد و

این ماده در واقع نشانگر نگاه جدی قانون گذار به ضرورت مبارزه جدی با کار اجباری بطور عام و در راستای محکومیت کار اجباری که در ماده ۶ قانون کار و همچنین بند چهار اصل چهل و سوم و بند شش اصل دوم و اصول نوزدهم، بیستم و بیست و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران محکوم شده اشعار می‌دارد:

«کار اجباری با توجه به ماده ۶ این قانون به هر شکل ممنوع است و متخلف علاوه بر پرداخت اجرت المثل کار انجام یافته و جبران خسارت با توجه به شرایط و امکانات خاکی و مراتب جرم به حبس از ۹۱ روز تا یک سال و یا جریمه نقدی معادل ۵۰ تا ۲۰۰ برابر حداقل مزد روزانه محکوم خواهد شد. هرگاه چند نفر به اتفاق یا از طریق یک موسسه، شخصی را به کار اجباری بگمارند هریک از متخلفان به مجازات‌های فوق محکوم و مشترکا مسئول پرداخت اجرت المثل خواهند بود. مگر آنکه مسبب اقوی از مباشر باشد، که در این صورت مسبب شخصا مسئول است.

تبصره: چنانچه چند نفر به طور دسته جمعی به کار اجباری گمارده شوند، متخلف یا متخلفین علاوه بر پرداخت اجرت المثل، با توجه به شرایط و امکانات خاکی و مراتب جرم به حد اکثر مجازات مذکور در این ماده محکوم خواهند شد».

آنچه که در ماده‌ی مذکور تصریح شده است این است که کار اجباری هم به صورت انفرادی و هم به شکل جمعی حسب ماده ۱۷۲ قانون کار و تبصره آن ممنوع اعلام شده است. بدیهی است اگر متخلف شخصیت حقوقی باشد، بالاترین مقام یا مدیرعامل آن سازمان درخصوص تخلف صورت گرفته مسئولیت کیفری دارد (عباسی کلی، ۱۳۹۶: ۸۸).

طبق ماده ۹ قانون مدنی، مقررات بین المللی پس از امضا از طرف ایران و تصویب مجلس، در حکم قوانین داخلی محسوب شده و اجرای آن مانند قوانین مصوب مجلس الزامی است. بعضی از اسناد فقط به امضای دولت رسیده و بعضی دیگر علاوه بر امضای دولت، به تصویب مجلس نیز رسیده‌اند. با توجه به این که برای لازم الاجرا شدن یک سند، علاوه بر امضای دولت، تصویب مجلس نیز ضروری است، تنها اسنادی که هر دو شرط را دارند، الزامی‌اند که در اینجا به بررسی ضمانت اجراهای مقرر در اسناد بین المللی که ایران نیز بدان ملحق می‌باشد می‌پردازیم.

الف) اعلام کشور متخلف

افراطی زندانیان و قاچاق انسان. منع کار اجباری در مواردی مستثنی گردیده است که از جمله آن خدمت وظیفه عمومی، خدمات عمومی جزئی و کار اجباری در مواقع اضطراری می‌باشند. ضمانت اجرای منع کار اجباری در حقوق موضوعه ایران در قانون کار، قانون مبارزه با قاچاق انسان و چندی از قوانین دیگر تعیین شده است. در اسناد بین المللی نیز در اساسنامه سازمان بین المللی کار و طی موادی این مهم حاصل شده است. عدم اجبار افراد و بهره‌کشی از آنان به حدی مهم است که سازمان بین المللی کار در اساسنامه خود به این امر متذکر می‌شود و از سالیان اولیه تأسیس بر آن بوده است تا این معضل را ریشه کن نماید. جمهوری اسلامی ایران نیز از آن روی که داعیه تضمین حقوق و آزادی‌های فردی و حمایت از اقشار مختلف و از جمله قشر ضعیف جامعه را از اولین روزهای تشکیل حکومت داشته است، در اصول قانون اساسی و برخی قوانین موضوعه دیگر به ممنوعیت کار اجباری و بهره‌کشی از دیگران اشاره نموده است و ضمانت اجراهای لازم را در این زمینه مشخص نموده است (لطفی عزیز، ۱۳۹۲: ۲).

۳- ضمانت اجراهای اصل منع کار اجباری در قانون کار ایران

و اسناد بین المللی

فصل یازدهم قانون کار مصوب سال ۱۳۶۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام با عنوان (جرایم و مجازات‌ها) به موضوع جرم و کیفرهای مربوط به روابط کارگران و کارفرمایان می‌پردازد. در ماده ۱۷۱ قانون کار در این فصل آمده است: «متخلفان از تکالیف مقرر در این قانون، حسب مورد مطابق مواد آتی با توجه به شرایط و امکانات خاکی و مراتب جرم به مجازات حبس یا جریمه نقدی و یا هر دو محکوم خواهند شد....» بدین ترتیب این مواد یعنی از ماده ۱۷۱ تا ۱۸۶ در این فصل ماهیت کیفری پیدا نموده است. در صورتی که تخلف از انجام تکالیف قانونی سبب وقوع حادثه‌ای گردد که منجر به عوارضی مانند نقص عضو و یا فوت کارگر شود، دادگاه مکلف است علاوه بر مجازات‌های مندرج در این فصل، نسبت به این موارد طبق قانون تعیین تکلیف نماید. بنابراین در موارد نقص عضو و فوت کارگر ناشی از تخلف کارفرما و یا کار شعبات کیفری دادگاه‌های عمومی و انقلاب صالح به رسیدگی و اصدار حکم هستند. عمده قربانیان پدیده شوم کار اجباری، زنان و کودکان می‌باشند که علی‌الخصوص کودکان بیشتر هدف این نوع سوءاستفاده می‌باشند. با وجود قوانین متعدد داخلی و خارجی هم اکنون حداقل ۶۰۰ هزار کودک در کشور به جای مدرسه و تحصیل، راهی بازار کار شده‌اند و هریک به تنهایی در معرض انواع سوءاستفاده‌ها از سوی خانواده خود تا سود جویان بیگانه قرار دارند. ضمانت اجرای ماده ۶ قانون کار در رابطه با کار اجباری ماده ۱۷۲ قانون کار می‌شود.

شورای مزبور، چنانچه لازم و ضروری تشخیص دهد، ممکن است توصیه نامه‌هایی نموده و یا برای اجرای حکم تصمیماتی اتخاذ کند».

مطابق ماده ۲۴ سازمان بین المللی کار هر سازمان کارگری و کارفرمایی می‌تواند تخلف و شکایت خود را به دفتر بین‌المللی کار اعلام نماید در صورتی که سازمان کارگری یا کارفرمایی شکایت خود را پس بگیرد تعقیب موضوع متوقف نخواهد شد.

بر اساس مواد ۲۶ تا ۳۴ اساسنامه، شکایت در واقع مهم ترین و تشریفاتی ترین آیین رسیدگی به تخلفات دولت‌ها در زمینه عدم رعایت مفاد مقاله نامه‌ها می‌باشد. بر این اساس مقامات ذیل می‌توانند از عدم رضایت بخش بودن اجرای مفاد مقاله نامه شکایت نمایند: الف- هر یک از کشورهای عضو که به مقاله نامه‌ای ملحق شده و علیه کشور دیگری که آن هم به مقاله نامه مورد نظر ملحق شده است؛ ب- هیأت مدیره دفتر بین المللی کار؛ ج- نماینده‌ای که در کنفرانس شرکت دارد؛ شکایت نوع اول در واقع شکایت یک دولت علیه دولت دیگر است که پس از طرح در هیأت مدیره در صورت تشخیص این هیأت ابتدا می‌توان شکایت را به اطلاع کشور متخلف رساند ولی در غیر این صورت کمیسیون تحقیق تشکیل می‌شود. کمیسیون می‌تواند از کشور خاطی، سازمان یافته کارگری و کارفرمایی و حتی در صورت لزوم از کشورهای همسایه توضیحات و مدارک لازمه را درخواست نماید. پس از این بررسی‌ها و در پایان تحقیقات کمیسیون گزارشی تنظیم می‌کند که باید حاوی تمام وقایعی باشد که موضوع شکایت و اعتراض را به خوبی روشن نموده، تدابیری را که لازم می‌داند توصیه نماید. این گزارش به وسیله مدیر کل دفتر برای هیأت مدیره و هر یک از دولت‌های مزبور ارسال و متن آن منتشر خواهد شد. دولت‌های مزبور موظف هستند ظرف سه ماه اعلام کنند که آیا توصیه‌های کمیسیون را می‌پذیرند یا خیر و در صورتی که آن‌ها را نمی‌پذیرد آیا مایل‌اند که «اختلاف» به دیوان بین المللی دادگستری ارجاع شود یا نه؟ بدین ترتیب نظرهایی را دیوان اعلام خواهد کرد (عراقی و رنجبریان، ۱۳۹۱: ۷۸).

براساس بند ۳ ماده ۲۳ اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری این نهاد صلاحیت رسیدگی به موارد خاصی که به موجب منشور ملل متحد یا عهدنامه‌ها و قراردادهای جاری پیش بینی شده را دارد. کشورهای غیر عضو نیز با قبول صلاحیت قضایی آن جهت ارائه شکایات خویش می‌توانند مراجعه نمایند (رسایی نیا، ۱۳۷۹: ۷۹).

۱-۳- تضمینات منع کار اجباری در قوانین ایران و اساسنامه

سازمان بین المللی کار

مطابق ماده ۲۴ سازمان بین المللی کار هر سازمان کارگری و کارفرمایی در صورت مشاهده عدم رعایت مفاد مقاله نامه‌ها «به ترتیب رضایت بخش» می‌تواند وضعیت را به دفتر بین المللی کار اعلام نماید. این حق را هر سازمان کارگری و کارفرمایی دارد ولو این که درباره کشور دیگری ابراز کند. بر اساس آیین نامه هیأت مدیره، پس از وصول اعلام تخلف، هیأت مزبور کمیته‌ای سه نفره را برای رسیدگی به تخلف اعلام شده تعیین می‌کند. علاوه بر این هیأت مدیره می‌تواند از کشور متخلف توضیح بخواهد و در صورتی که در زمان معقول کشور متخلف نظر خود را اعلام و یا این که نظر ابراز شده قانع کننده نباشد، هیأت علاوه بر انتشار متن اعلام تخلف و متن پاسخ، نظر خود را در رابطه با این که آیا کشور متخلف می‌بایستی دوباره توضیحاتی را ارائه دهد یا نه ابراز می‌نماید. ضمانت اجرای اصلی اقدامات کمیسیون کارشناسان و کمیسیون منتخب کنفرانس که به مقررات کار رسیدگی می‌کنند، این است که پس از رسیدگی به موضوع مورد اختلاف در کمیسیون منتخب کنفرانس نام دولت خاطی در لیست خاص آورده می‌شود. اقدامی که از سوی دولت‌ها به منزله کیفر تلقی می‌شود. از دید رسانه‌ها و افکار عمومی بین المللی، چنین دولتی در زمره ناقضان حقوق بین المللی کار محسوب می‌گردد (عراقی، ۱۳۹۱: ۳۵۷).

از آن جهت که کشورها به حفظ اعتبار و حیثیت خود در عرصه بین المللی اهمیت می‌دهند، لذا تا جایی که می‌توانند به مفاد مقاله نامه‌ها عمل می‌نمایند تا اعلام تخلف و شکایتی از آن‌ها صورت نگیرد.

ب) شکایت از کشور متخلف

انگیزه دولت در شکایت از دولت خاطی این است که اجرای موازین و اصول مندرج در مقاله نامه‌ها طبعاً اجراکننده منجر به بالا رفتن قیمت تمام شده مصنوعات آن کشور می‌گردد و در نتیجه کشور مذکور از لحاظ رقابت اقتصادی و تجاری با سایر کشورها در وضع نامساعدی قرار می‌دهد. براساس ماده ۶۰ اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری، رای دیوان قطعی و غیر قابل تجدیدنظر و از اعتبار امر مختومه برخوردار است و در صورت بروز اختلاف در معنا و حدود حکم، دیوان بنا به درخواست هر یک از طرفین، رأساً حق تفسیر رای خود را دارا می‌باشد (ضیایی بیگدلی، ۱۳۸۶: ۵۸۱).

بند ۲ ماده ۹۴ منشور ملل متحد درباره‌ی ضمانت اجرای داشتن آرای دیوان مقرر شده است: «هر گاه یکی از طرفین دعوی، از اجرای تعهداتی که به موجب رای صادره دیوان به عهده او گذاشته شده است، خودداری نماید، طرف دیگر می‌تواند به شورای امنیت شکایت کند و

سازوکار قوی‌تری به کار گرفته شود تا از نقض حقوق بنیادین جلوگیری نماید (هریسی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۳: ۵۶-۶۵).

سیستم نظارتی اعلامیه ۱۹۹۸ باید از حالت تنوریک فعلی بیشتر جنبه عملی بیابد و بدین وسیله به طور کامل‌تری از حقوق جامعه کارگران حمایت شود. اما با این اوصاف باید متذکر شد که ضمانت اجرای منع کار اجباری گرچه آن چنان که می‌بایست موثر نبوده است لکن انکار آن نیز به دور از انصاف است. کمیسیون اجرای مقاوله‌نامه‌ها و توصیه‌نامه‌ها نیز بارها بر تأثیر سازوکار سازمان بین‌المللی کار برای اجرای مقاوله‌نامه‌ها اشاره نموده است. اما به طور کلی در مقایسه بین تضمینات منع کار اجباری در قوانین ایران و اسناد بین‌المللی می‌توان گفت: وجوه تشابه در این است که در هر دو نظام حقوقی ضمانت اجراهایی برای مقوله منع کار اجباری در نظر گرفته شده است. و به مرور زمان ضمانت اجراها در هر دو نظام موثرتر گردیده‌اند. ولیکن ضمانت اجراهای پیش‌بینی شده در حقوق موضوعه ایران موثرتر و قاطعانه‌تر هستند و تضمینات پیش‌بینی شده در حقوق موضوعه ایران کیفی ولی در اساسنامه سازمان بین‌المللی کار، اخلاقی و به عبارت بهتر سیاسی هستند. با توجه به این که امروزه برخی از حقوقدانان حقوق بنیادین کار را در زمره قواعد آمره تلقی می‌نمایند، لذا امید است همانگونه که به مرور زمان این حقوق به این مرتبه رسیده‌اند در آینده نیز ضمانت اجرای آنها از تعهدات اخلاقی و سیاسی فراتر رفته و با گسترش این نگرش به حقوق بنیادین کار ضمانت اجراهای موثرتری منظور گردد (همان، ۶۵).

۲-۳- راه‌های پیشگیری و کنترل قاچاق انسان و کار

الحاق به کنوانسیون‌های بین‌المللی و منطقه‌ای راجع به قاچاق در اغلب موارد پدیده‌ای فرا ملی است. از اموری که می‌تواند در مسیر مبارزه با قاچاق انسان موثر باشد، همکاری بین‌المللی و منطقه‌ای در قالب همکاری‌های دوجانبه و چندجانبه است. درباره همکاری‌های دوجانبه، توافقنامه‌ای که به طور خاص در حوزه قاچاق میان ایران و کشورهای دیگر امضا شده باشد، وجود ندارد. شاید تنها توافقنامه‌ی استرداد که میان دولت ایران و برخی از کشورها منعقد شده است، در این زمینه قابل استناد باشد. در این توافقنامه فقط به لزوم استرداد مجرمان میان کشورهای طرف معاهده اشاره شده، بدون اینکه اشاره مستقیمی به بزهکاران قاچاق شده باشد.

راهکارهای پیشگیری و کنترل قاچاق انسان و کار به شرح ذیل می‌باشد:

در قوانین موضوعه جمهوری اسلامی ایران، تضمینات منع کار اجباری در ماده ۱۷۲ قانون کار، ماده ۳ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان و ماده ۴ قانون مبارزه با قاچاق انسان مقرر شده است. از طرف دیگر مواد ۲۲ الی ۳۴ اساسنامه سازمان بین‌المللی کار نیز برای تضمین منع کار اجباری در کشورهای عضو، مقرراتی را پیش‌بینی نموده است. هر چند در هر دو نظام حقوقی مذکور، تضمینات لازمه برای مقوله منع کار اجباری در نظر گرفته شده و به مرور زمان کارآتر گردیده‌اند؛ اما تضمینات مقرر شده در حقوق موضوعه ایران ثمربخش‌تر از اساسنامه سازمان بین‌المللی کار هستند، چرا که حکومت با در دست داشتن عناصر لازمه برای کیفر رساندن متخلفین در وضعیت بهتری نسبت به نهادهای بین‌المللی قرار دارد. تضمیناتی که نهادهای بین‌المللی برای مقررات مصوب در جهت حمایت از آزادی کار و منع کار اجباری مقرر داشته‌اند، با قوانین داخلی کشورها قابل مقایسه نیست. چراکه یک حکومت با در دست داشتن عناصر لازمه برای کیفر رساندن متخلفین در وضعیت بهتری نسبت به نهادهای بین‌المللی قرار دارد. این در حالی است که سازمان‌های بین‌المللی از آن جهت که حقوق بین‌الملل نسبت به حقوق داخلی کشورها نوپا تر است، فاقد این عناصر می‌باشد. در کشورمان با توجه به این که برخی از مصادیق کار اجباری جرم انگاری شده و مجازات‌های درخور توجه و مناسبی برای متخلفین در نظر دیده شده است، یک اشکال به ماده ۱۷۲ قانون کار وارد است و آن این که این ماده فقط افراد مشمول قانون کار را در برمی‌گیرد و در صورتی که کار اجباری به فردی غیر کارگر تحمیل شده باشد، قانون و ضمانت اجرای خاصی برای برخورد با متخلف وجود ندارد. البته با تصویب قانون حمایت از کودکان و همچنین قانون مبارزه با قاچاق انسان ضمانت اجراهای لازم برای مقابله با این جرائم پیش‌بینی شده است.

سازمان‌های بین‌المللی با ضعف در ضمانت اجرا برای تصمیمات و مقررات روبرو هستند، سازمان بین‌المللی کار نیز از این قاعده مستثنی نبوده و ضمانت اجراهای شایسته و قاطع ندارد. معذالک از آن جا که کشورها به کسب وجهه در روابط بین‌المللی اهمیت خاصی می‌دهند و از این که نام آن‌ها جزو ناقضان حقوق بین‌المللی باشد، برحذر می‌کنند، لذا همین امر موجب گردیده که توان خود را برای اجرای مقررات سازمان من جمله مقررات مربوط به منع کار اجباری را به کار گیرند. اما "لیست خاص" نمی‌تواند آن طور که باید و شاید ضمانت اجرای کافی برای کار اجباری باشد. شاید به دلیل ضعف در ضمانت اجرا در مصوبات سازمان بین‌المللی کار و اختیاری بودن اجرای بسیاری از مقررات آن است که هنوز برخی باور ندارند که حقوق کار از موضوعات اصلی حقوق بین‌الملل است. همچنین باید

الف) اولویت دادن به پیشگیری از قاچاق انسان

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران پیشگیری از جرم را در اصل ۱۵۶ به طور صریح و اصل ۸ به طور غیرمستقیم شرح داده است و این موضوع نشانگر اهمیت و نقش اساسی پیشگیری از جرم به عنوان یکی از ابزارهای مهم کنترل جرایم است. قانون اساسی با نگرش به بند ۵ اصل ۱۵۶ وظیفه اصلی واکنش در برابر جرم را به قوه قضاییه محول کرده است. در مرحله اول باید از تمام ابزارهای ممکن در راه پیشگیری از قاچاق انسان استفاده شود. فعالیت آموزشی، فرهنگی، امنیتی و اقتصادی از جمله اقدامات صورت گرفته در این حوزه است. تصویب قوانینی برای تحقق این امور می‌تواند بسیار مفید و کارساز باشد. سرمایه‌گذاری در حوزه پیشگیری از وقوع قاچاق بسیار کم هزینه‌تر از حوزه مبارزه است (رجبی‌پور، ۱۳۸۷: ۸۷).

ب) افزایش آگاهی‌های عمومی از طریق اقدامات فرهنگی آموزشی

ایران در مقایسه با کشورهای دیگر، کمتر به موضوع پیشگیری توجه می‌کند. هرچند شاید بتوان برنامه‌های هفتگی در حوزه پیشگیری از انحرافات اجتماعی مثل مواد مخدر را مشاهده کرد، ولی برنامه‌های صورت گرفته درباره قاچاق به مراتب کمتر و شاید به جرات بتوان گفت نادر است. شاید علت اصلی آن نیز نگاه امنیتی یا قبح اجتماعی قاچاق باشد. در حالی که باید برنامه‌های آموزشی در مورد چگونگی فعالیت باندهای قاچاق برای افرادی که آسیب پذیر هستند در نظر گرفته شود، کم‌ترین نشانی از آن در مدارس و دانشگاه‌ها مشاهده نمی‌شود. علاوه بر این ضروری است که خانواده‌ها نیز در مورد خطراتی که در این زمینه وجود دارد، آگاه شوند. آگاهی از قاچاق انسان تنها به اعلام کشف شبکه‌های قاچاق محدود می‌شود؛ از این رو ضروری است با پذیرش واقعیت‌های جامعه و توجه به لزوم مبارزه واقعی با قاچاق، نسبت به افزایش آگاهی مردم اقدام شود. این امر می‌تواند از طریق تهیه جزوه‌هایی در مورد خطرات قاچاق؛ عملکرد قاچاقچیان؛ مسیرهای اصلی قاچاق؛ و توزیع آن‌ها در میان گروه‌های آسیب پذیر به ویژه دانش آموزان صورت پذیرد. نظیر این عمل را در بحث مبارزه با ایدز و مواد مخدر در مدارس مشاهده می‌کنیم. نصب پوسترها و تابلوهای تبلیغاتی و تیزرهای تلویزیونی در مورد قاچاق و خطرات آن نیز می‌تواند از دیگر اقدامات صورت گرفته در حوزه پیشنهادهی باشد (علی‌پور، ۱۳۸۹: ۲۱۱).

ج) تعیین ضمانت اجرای غیر کیفری و کیفری تبعی و تکمیلی برای مرتکبان

مبارزه با قاچاق نیازمند وضع ضمانت اجرای متناسب است. گاهی تعیین مجازات‌های اصلی به تنهایی کافی نبوده و فاقد بازدارندگی است. از این رو ضروری است در این موارد از مجازات‌های تبعی و تکمیلی نیز استفاده کرد. استفاده از این مجازات‌ها در هنگامی که خویشاوندان و والدین، خود اقدام به قاچاق کرده‌اند، دارای اهمیت بسیار است.

د) تشدید مجازات در برخی اوضاع و احوال خاص نظیر بروز حوادث غیرمترقبه

در برخی از برهه‌های زمانی و به خاطر شرایط خاص، اشخاص به دلیل نداشتن شرایط نامناسب زندگی، نسبت به قاچاق آسیب پذیرترند. برای مثال پس از وقوع حوادث غیرمترقبه طبیعی مانند زلزله، اشخاص زلزله‌زده شرایط خاصی پیدا می‌کنند که می‌توانند دستاویزی برای قاچاقچیان و شکار سریع طعمه‌های خود باشند. باتوجه به وضع جغرافیایی ایران و وقوع زلزله‌های متعدد و آسیب‌های جانی و مالی، تشدید مجازات برای چنین وضعی بسیار ضروری است. نمونه پیش آمده را می‌توان پس از زلزله بم مشاهده کرد که در آن مواردی از قاچاق کودکان (به ویژه دختران) پس از زلزله بم گزارش شده است و همین امر ضرورت تشدید مجازات در چنین مواردی را توجیه می‌کند (عباسی کلی، ۱۳۹۶: ۴۳).

ه) به رسمیت شناختن مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی

یکی از اقداماتی که در زمینه مبارزه با قاچاق انسان از طریق قوانین کیفری می‌تواند صورت گیرد، پذیرش مسئولیت کیفری برای اشخاص حقوقی است. از آنجایی که قاچاق انسان در مواردی به وسیله اشخاص حقوقی (مانند در پوشش اژانس‌های مسافرتی) و در ظاهری قانونی صورت می‌گیرد، پذیرش مسئولیت کیفری برای اشخاص حقوقی اژانس‌های مسافرتی و در نظر گرفتن مجازات‌های خاص برای آنها نظیر بستن و تعطیلی موسسه و توقیف و ضبط و مصادره اموال حاصل از جرم در این زمینه، می‌تواند کارساز باشد.

و) حمایت از بزه‌دیدگان در صورت بازگشت به کشور مبدأ یا عدم بازگشت

نخستین مرحله‌ای که بعد از شناسایی بزه‌دیدگان قاچاق باید صورت گیرد، تلاش برای بازگرداندن آنان به آغوش خانواده و کشور متبوعشان است. در این راه باید از هرگونه اجبار خودداری شود. توجه به منافع بزه‌دیدگان هنگام بازگرداندن آنها به کشور بسیار ضروری است؛ به این معنا که ممکن است در برخی از موارد عدم بازگشت به

سازمان بین‌المللی کار نیز به این موضوع اختصاص یابد که در پی آن، کشور ایران نیز مقاله‌نامه مذکور را وارد در هنجارهای حقوق کار داخلی نموده و قانون راجع به الحاق ایران به مقاله‌نامه شماره ۱۰۵ سازمان بین‌المللی کار در خصوص منع کار اجباری را تصویب نموده است. پس از اینکه سازمان بین‌المللی کار، یک مقاله‌نامه در خصوص عدم کار اجباری توسط کارگران به تصویب رسانید، کشور ایران نیز به عنوان یکی از اعضای سازمان بین‌المللی کار، این مقاله‌نامه را در نظام حقوقی خود به تصویب رسانیده که تحت عنوان "قانون اجازه الحاق دولت ایران به مقاله‌نامه بین‌المللی شماره ۱۰۵ در خصوص منع کار اجباری مصوب ۷ دی ماه ۱۳۳۷" تلقی می‌گردد.

در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به موجب اصول مختلفی بر آزادی شغل افراد تأکید شده است و انجام دادن کار توسط آنها با میل و رغبت تضمین گردیده که از جمله آنها می‌توان به اصل بیست و هشتم قانون اساسی و اصل چهل و سوم قانون اساسی اشاره نمود. علاوه بر این، ممنوعیت کار اجباری در قانون کار جمهوری اسلامی ایران به عنوان قانون مادر در زمینه مسائل و روابط میان کارگران و کارفرمایان مورد تأکید قرار گرفته است. علاوه بر اینکه در قانون کار جمهوری اسلامی ایران، واداشتن دیگران به انجام دادن کار به صورت اجباری و بدون میل و رغبت خود فرد، برای اشخاصی که دیگران را به کار اجباری می‌گمارند ممنوع است، برای این امر مجازات‌هایی نیز در نظر گرفته شده است.

بر اساس ماده ۱۷۲ قانون کار، شخصی که دیگری را به انجام دادن کار به صورت اجباری وادار می‌کند، علاوه بر اینکه موظف به پرداخت اجرت المثل یا دستمزد کار انجام شده توسط کارگر است، با توجه به شرایط و امکانات و مراتب جرم، به مجازات حبس از ۹۱ روز تا یک سال و یا جریمه نقدی معادل ۲۰۰ برابر حداقل مزد روزانه کارگران محکوم خواهد شد. لازم به ذکر است که هر گاه چند نفر به اتفاق یکدیگر یا از طریق یک موسسه، شخصی را به کار اجباری بگمارند، هر یک از متخلفان به مجازات‌های ذکر شده محکوم می‌شوند و مشترکاً مسئول پرداخت اجرت المثل کارگر خواهند بود؛ مگر آن که مسبب اقوی از مباشر باشد، که در این صورت مسبب شخصاً مسئول است. همچنین، در صورتی هم که چند نفر به طور جمعی به کار اجباری گمارده شوند، متخلف یا متخلفینی که آنها را به کار اجباری وادار کرده‌اند، علاوه بر پرداخت اجرت المثل کارگران، با توجه به شرایط و مراتب جرم به حداکثر مجازات مذکور در این ماده برای کار اجباری کارگران محکوم خواهند شد. امید است که با اصلاح قوانین و یا تدوین قوانین جدید؛ چه در سطح داخلی و چه در سطح بین‌المللی،

وطن اصلی، مفیدتر از بازگشت آنها باشد؛ از این رو بیان شده است که باید توجه به عالی‌ترین منافع بزه‌دیده، همانا وجه همت مقاماتی باشد که قصد بازگرداندن بزه‌دیده را دارند. در چنین شرایطی که عدم بازگشت بزه‌دیده بیشتر در جهت منافع اوست باید شرایطی فراهم شود که هم از سوءاستفاده بعدی جلوگیری شود و هم امکان و شرایط زندگی در کشور مقصد مهیا شود. یکی از این شیوه‌ها صدور اجازه سکونت برای مدتی همراه با خدمات حمایتی به بزه‌دیده است (علی-پور، پیشین، ۲۰۸).

ز) معافیت بزه‌دیدگان از مجازات

یکی از علل عدم بازگشت بزه‌دیدگان ترس از مجازات در صورت ورود به کشور است. در بسیاری از موارد بزه‌دیدگان به دلیل ترس از مجازات، اقامت در کشور مقصد هرچند با شرایط بسیار بد را ترجیح می‌دهند از این رو باید به بزه‌دیدگان اطمینان داد که در صورت بازگشت از هرگونه تعقیب جزایی مصون هستند. طبق مقررات کنونی، کسانی که به ایران قاچاق شده‌اند ممکن است با عنوان ورود غیرقانونی مورد تعقیب قرار گیرند (همان، ۲۱۳).

ح) حمایت از بزه‌دیدگان در فرآیند رسیدگی

پس از بازگشت بزه‌دیدگان، حمایت از آنها در فرآیند کیفری در جهت شناسایی و مجازات قاچاقچیان بسیار ضروری است. در این فرآیند باید تمام اقدامات به صورتی انجام گیرد که منافع بزه‌دیده به نحو احسن رعایت شود. این امر می‌تواند از طریق توسل به برخی راهکارها محقق شود. تعیین نماینده قانونی و حقوقی برای بزه‌دیده، جلوگیری از افشای هویت بزه‌دیده، جلوگیری از افشای بزه‌دیدگان برای عموم و به ویژه برای قاچاقچیان. قربانیان قاچاق به دلیل لطمه‌ای که به آنها وارد شده، اغلب خود نمی‌توانند دعوی کیفری را به نحو احسن دنبال کنند. ترس از انتقام، عدم توانایی مالی برای اخذ وکیل و ناهمراهی خانواده در حمایت از بزه‌دیده در تعقیب مجرمین، همگی ضرورت انتخاب نماینده قانونی و حقوقی را برای بزه‌دیده توجیه می‌کنند (عباسی کلی، پیشین، ۴۴).

نتیجه‌گیری

یکی از مهم‌ترین حقوق کارگران که در نظام حقوقی داخلی و بین‌المللی مورد احترام قرار گرفته است، ممنوعیت کار اجباری و عدم اجبار افراد به انجام کاری بر خلاف میل ایشان می‌باشد. تضمین این حق علاوه بر اینکه در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران انجام گرفته است، سبب شده است تا یکی از مهم‌ترین مقاله‌نامه‌های

- ۵- عراقی، عزت الله (۱۳۹۰)، حقوق کار، ج ۲، تهران: سمت
- ۶- -----؛ رنجبریان، امیرحسین (۱۳۹۱)، تحول حقوق بین المللی کار، تهران: موسسه کار و تامین اجتماعی
- ب- مقالات
- ۷- علی پور، عباس (۱۳۸۹)، بررسی وضعیت قاچاق انسان در ایران (معضلات و پیامدها) و ارائه راهکارهای مناسب برای کنترل این پدیده اجتماعی، فصلنامه رهنامه‌ی سیاست‌گذاری، دفاعی و امنیتی، سال اول، شماره دوم، صص ۲۰۸-۲۱۳
- ۸- کولیوند، زهره؛ موسوی نطنزی، سیدحسین؛ نظری زاده، طاهره (۱۴۰۰)، واکاوی عوامل سیاسی تاثیر گذار بر کار اجباری و مبارزه با آن در دادگاه بین المللی، چالش‌ها و تهدیدها، نشریه فقه، حقوق و علوم جزا، شماره ۲۱، صص ۱-۱۷
- ۹- مظهری، محمد؛ جنگجوی، فرزاد؛ لطفی عزیز، اکبر (۱۳۹۸)، تحلیلی بر استثنائات منع کار اجباری در قوانین موضوعه ایران و مقوله‌نامه شماره ۲۹ سازمان بین المللی کار، نشریه پژوهش‌های حقوقی، شماره ۳۷، صص ۸۱-۵۹
- ۱۰- هریسی‌نژاد، کمال‌الدین؛ جنگجوی (خرابا)، فرزاد؛ لطفی عزیز، اکبر (۱۳۹۳)، مروری بر تضمینات منع کار اجباری در قوانین موضوعه ایران و اساسنامه سازمان بین المللی کار، نشریه کار و جامعه، شماره ۱۷۵، صص ۵۶-۶۶
- ج- پایان‌نامه‌ها
- ۱۱- عباسی کلی، رحیم (۱۳۹۶)، منع کار اجباری در حقوق کار ایران، پایان‌نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد رشته حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد صفادشت
- ۱۲- لطفی عزیز، اکبر (۱۳۹۲)، بررسی میزان مطابقت منع کار اجباری در حقوق کار ایران در مقایسه با موازین حقوق بین المللی کار، پایان‌نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد، دانشگاه تبریز.

حقوق همه افراد بشر خصوصا افراد آسیب‌پذیر بیشتر رعایت شود و هیچ ظلمی بی‌کیفر باقی نماند.

سپاسگزاری

از معاونت محترم پژوهشی به خاطر حمایت حمایت معنوی در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود.
از آقای دکتر عبدالله علیزاده به خاطر بازبینی متن مقاله و ارائه نظرهای ساختاری تشکر و قدردانی می‌شود.
از داوران محترم به خاطر ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می‌شود.
نگارندگان بر خود لازم می‌دانند از آقای دکتر محمد رسول آهنگران به خاطر مطالعه متن مقاله حاضر و ارائه نظرهای ارزشمند سپاسگزاری نمایند.

۷- منابع

- الف- کتب
- ۱- رجیبی پور، محمود (۱۳۸۷)، مبانی پیشگیری اجتماعی از بزه‌کاری اطفال و نوجوانان، تهران: انتشارات دانشگاه پلیس
- ۲- رسایی‌نیا، ناصر (۱۳۷۹)، حقوق کار، تهران: آوای نور
- ۳- ضیایی بیگدلی، محمدرضا (۱۳۸۶)، حقوق بین الملل، تهران: گنج دانش
- ۴- عبادی، شیرین (۱۳۷۳)، تاریخچه و اسناد حقوق بشر در ایران، چاپ اول، تهران: روشنگران

Scientific Journal of Modern
Jurisprudence and Law

Print ISSN: 2717- 1469

Online ISSN: 2717 - 1477

Profile in ISC, SID, Noormags,
Magiran, Ensani, GoogleScholar
www.jaml.ir
forth Year, Issue 14
, Pages 14-24

A comparative study of forced labor in Iran's labor laws and International labor agreements

Dr. Mehdi Aghapour

faculty member of Payam Noor University, Tabriz, Iran.

Mohammad Ali Naserinia

graduated with a Bachelor of Laws from Payam Noor University, Tabriz, Iran

Abstract

Prohibition of forced labor is one of the important principles of human rights, which is considered in international and regional documents as well as in the relevant laws of Iran. Prohibition of forced labor is excluded in cases such as public duty service, partial public service and forced labor in emergency situations. The guarantee of the implementation of the prohibition of forced labor is specified in Iranian law, especially in the labor law, the law against human trafficking and several other laws. In international documents, it is also discussed in the statute of the International Labor Organization. Articles 22 to 34 of the Statute of the International Labor Organization have provided provisions to guarantee the prohibition of forced labor in the member countries, but the guarantees provided in the laws of Iran are more effective than the Statute of the International Labor Organization, because the government with the elements in hand The requirement to punish the offenders is in a better situation than the international institutions. Therefore, in this article, an attempt is made to discuss forced labor in Iran's labor laws and international labor conventions with descriptive-analytical method and library study.

Keywords: forced labor, contract, labor rights, International Labor Organization, international documents.

JEL Classification: Jurisprudence - Law - Criminal and Criminology - International Law - Private Law

* Corresponding author: mohammadalinaserinia@yahoo.com